

DE Banier

REFORMATIE & FORMATIE

▶ "Reformatie heeft
alles met onze
politiek te maken."

Vóór
een christelijk
Nederland

Made in Germany

Een echt veilig thuis!

Je hebt houten kozijnen, kunststof kozijnen en Gayko kozijnen. Deze laatste zijn ontwikkeld en gemaakt in Duitsland volgens de hoogste kwaliteitsnormen. Dankzij een uniek veiligheidssysteem zijn ze extreem inbraakwerend en houden ze inbrekers buiten de deur. Daarnaast besparen ze energie en zijn onderhoudsvriendelijk. Ervaar het zelf bij uw dichtstbijzijnde dealer.

GAYKO
BETERE RAMEN EN DEUREN

• Veilig • Isolerend • Energiezuinig
• Onderhoudsvriendelijk • Duurzaam

ALFA RAMEN EN DEUREN
Hoogeveenenweg 81
Nieuwerkerk a/d IJssel
Tinstraat 99
Ridderkerk

van ESSEVELD
Rijksstraatweg 233
Elst (Rhenen)
0318 47 21 14
Oud Loosdrechtsedijk 69e
Loosdrecht
www.esseveld.nl

ASCO
A. v. Leeuwenhoekweg 38
Alphen a/d Rijn
0180 32 18 18
Darwinstraat 12
Zoetermeer
www.alfaramen.nl
Mortiereboulevard 40
Middelburg
0118 44 19 44
www.ascozeeland.nl

Wij staan voor u klaar.

KLOMP CREATIVE
bedrijfsfilms | promofilms | commercials | reportages
klompcreative.nl

Onze films overtuigen.

Cedrah smienk punttuit Hoornbeek College SDOK

Reformatie

De Reformatie mocht herdacht worden. De Heere heeft Luther en andere reformatoren als instrumenten willen gebruiken. Laten we echter niet vergeten dat reformatie van het hart noodzakelijk is.

INHOUD

18
"We moeten Luther maar weer eens gaan lezen"

Reformatie onder Josía	5
Interview: Bisscho	6
Nieuwe afdeling	9
Een nieuw kabinet	12
Impressie vanuit senaat	14
Varia	16
Interview: Selderhuis	18
Terugblik: APB	21
Uitleg: Wet Hillen	23
Halloween	24
Reformatie elan	25
Haagse propjes	26
Het regeerakkoord	27
Reformatie in de Elzas	28
Dames en heren	29

Voor de zondeval behoefde het hart van Adam en Eva niet gereformeerd te worden. Door de zondeval is het hart gedeformeerd. Wij komen allen met een onrein, gedeformeerd hart op aarde. De Heere heeft het hart van Luther gereformeerd. Maar dat betekende niet dat zijn hart daardoor volkomen rein was geworden. Luther zei dat hij banger was van zijn hart dan van de paus en al zijn kardinalen. Dat getuigt van ware zelfkennis. Luther verstond de klacht van Paulus: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" Bent u ook bang van uw eigen hart? Verstaat u de vrees van Luther en de klacht van Paulus? David was de man naar Gods hart. De Heere had hem een nieuw hart gegeven. Maar dat betekende niet dat David geen last meer had van de onreinheid van zijn hart. Daar heeft hij

heel zijn leven last van gehad. Daarom smeekte David in Psalm 51:12a "Schepp mij een rein hart, o God." Dat reine hart is door Christus verworven voor al Gods kinderen. Christus heeft de onreinheid der Zijnen op Zich genomen. Hij wilde en moest gerekend worden als een onreine om reinheid voor de Zijnen te verwerven. Hebt u nog nooit last gekregen van de onreinheid van uw hart? Bent u daar nog nooit aan ontdekt? Smeek om ontdekkende genade. Vindt u dat u in vergelijking met anderen rein genoeg bent? Hebt u uw leven aan de buitenkant keurig netjes opgeknapt? Zonder reformatie van het hart ligt u onder het rechtvaardig oordeel van God. Smeek om de reformatie van uw hart. Gaat u gebukt onder de onreinheid van uw hart? Smeek met David: "Schepp mij een rein hart, o God." Gods kinderen kennen dit gebed en bidden steeds opnieuw dit gebed van David. Zij gaan gebukt onder de overblijvende onreinheid. Steeds is er een struikelen en vallen in de zonde. Dat brengt tot de smeking: "Schraag op dat spoor mijn wankelende gangen." Er wacht Gods kinderen een heerlijke toekomst. Eenmaal zal alle onreinheid voorbij zijn. Naar ziel en lichaam zal de volkomen zaligheid eeuwig hun deel zijn. Daarvan geldt: "Door U, door u alleen, om 't eeuwig welbehagen." ◀

DS. A. VAN HETEREN
vicevoorzitter

Winter
campagne
2017/2018

Wij letten op
de kleintjes

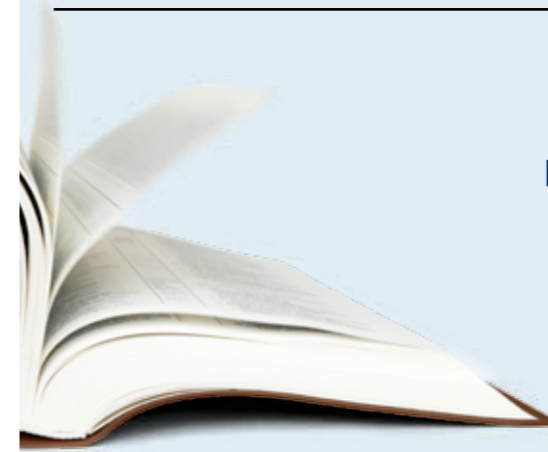
U ook?

Voor € 12 per maand zorgt u ervoor dat een kind
in Moldavië in de koude wintermaanden dagelijks
een warme maaltijd en onderwijs krijgt.

Doneer nu op

komoverenhelp.nl

Kom
over
en
help

► “Voorts gaf Safan, de schrijver, de koning te kennen, zeggende: Hilkia de priester, heeft mij een boek gegeven. En Safan las daarin voor het aangezicht des konings. Het geschiedde nu, als de koning de woorden der wet hoorde, dat hij zijn klederen scheurde.”

2 Kronieken 34:18 en 19

Reformatie onder Josía

Er is een wetboek, een gedeelte van Gods Woord vervat in de wet van Mozes, verloren gegaan en weer gevonden, zo lezen we. Hoe kan dat zo maar?

WIJLEN DS. R.T. HUIZINGA

Een gedeelte van Gods Woord kan zoekraken. Van Deuteronomium weten we dat het bij de ark des verbonds bewaard moest worden. De overlevering zegt, dat toen Achaz de tempel had laten sluiten en de boeken wilde verbranden, het onder boek een hoop stenen verborgen was.

Nu wilde Josía de godsdienst weer zuiveren van de sedert Achaz overal verbreidde Assyrische afgoderij.

Achaz had immers het land politiek maar ook geestelijk aan Assyrië uitgeleverd. Bij de restauratiewerkzaamheden aan de tempel wordt het boek Deuteronomium gevonden.

Maar hoe kon het dan dat men al die tijd dit boek niet miste?

Israël was toch met de wet van Mozes groot geworden?

Hoe kon het dat men vóór de hervorming de Bijbel niet miste en Luther die weer moest herontdekken? Hoe kan het dat in een christelijk land als Nederland Gods Woord zo op de achtergrond is geraakt? Dat in maatschappij zo weinig meer met de wetten van dat Woord wordt gerekend? Ja, we zijn weleens zelfs nog min of meer kerkelijk meelevende gezinnen tegengekomen waar men geen Bijbel bezat.

En wij die de Bijbel wel lezen, hoe lezen wij die? Wordt die wel recht gelezen, of is het nog een dorre sleur, zodat het dezelfde weg zal opgaan en mettertijd ook in onbruik zal raken? Toen Josía de Bijbel hoorde lezen, scheurde hij zijn klederen. Het was een herontdekking van de Bijbel niet alleen, nee, tegelijk drong het Josía de reeds begonnen kerkhervorming met nog

meer kracht ter hand te nemen. Als de Bijbel recht ontdekt en erkend wordt, kunnen wij niet blijven die we zijn. Dan komt er altijd hervorming. Dan is het: Uw Woord is de waarheid. U spreekt recht, U vraagt niets ongerijms. Hoe kostelijk zijn mij God Uw gedachten. Maar bij ons is het bedenken des vleses en redeloze vijandschap tegen U en niet dan de beschaamdheid der aangezichten.

Hebt u de Bijbel zo al nieuw ontdekt?

Het recht ontdekken van de Bijbel brengt altijd bekering en hervorming met zich mee.

Zo was het in Luthers dagen. De Bijbel werd herontdekt, maar ook werden er mensen hervormd. Dat waren mensen die niet alleen van de nieuwe leer waren, maar die zelf vernieuwd, hervormd en wederom geboren waren. Die wisten dat Jezus hun Zaligmaker was en zelfs hun tegenstanders verwonderden door hun bereidheid om hun belijdenis met hun bloed te verzegelen. Bij Josía was het ook zo. Toen de Bijbel herontdekt werd, gebeurde er iets. Koning en volk gingen zich nader reformeren. Herontdekking bracht hervorming met zich mee.

Men kwam in de schuld voor God. De koning scheurde zijn klederen en schaamde zich niet het volk in ootmoedige schuldbelijdenis voor te gaan.

O, bidt om de Heilige Geest. Dat zo de Bijbel moge worden herontdekt, en dat er ontdekkend licht en alzo hervorming bij land en volk en kerk wezen moge. ◀

De gereformeerde partij herdenkt de Reformatie

“De satan dacht door de zondeval alles in zijn klauwen te hebben. Destructie en chaos zullen nu de overhand hebben. God heeft in Zijn goedheid echter twee regimenten ingesteld. Het geestelijk regiment, waarin de kerk met Gods Woord strijdt tegen de kwade machten en het burgerlijk regiment, waarin de overheid moet ijveren voor goede wetten, veiligheid, orde en recht. Zo is de overheid een weerhouder van destructie en chaos.” Dat is hoe Calvijn denkt over de rol van de staat, zegt Roelof Bisschop. Zo zie je maar hoeveel Reformatie met politiek te maken kan hebben.

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Wat hebben Reformatie en politiek met elkaar te maken?

“Alles, zou ik zeggen. De Reformatie binnen het christendom had niet of nauwelijks zijn voortgang en doorwerking kunnen hebben als er geen overheden en vorsten waren geweest die hun invloed hebben gehad. Dat is natuurlijk heel menselijk beredeneerd, want Gods hand is ook hierin in de geschiedenis op te merken.

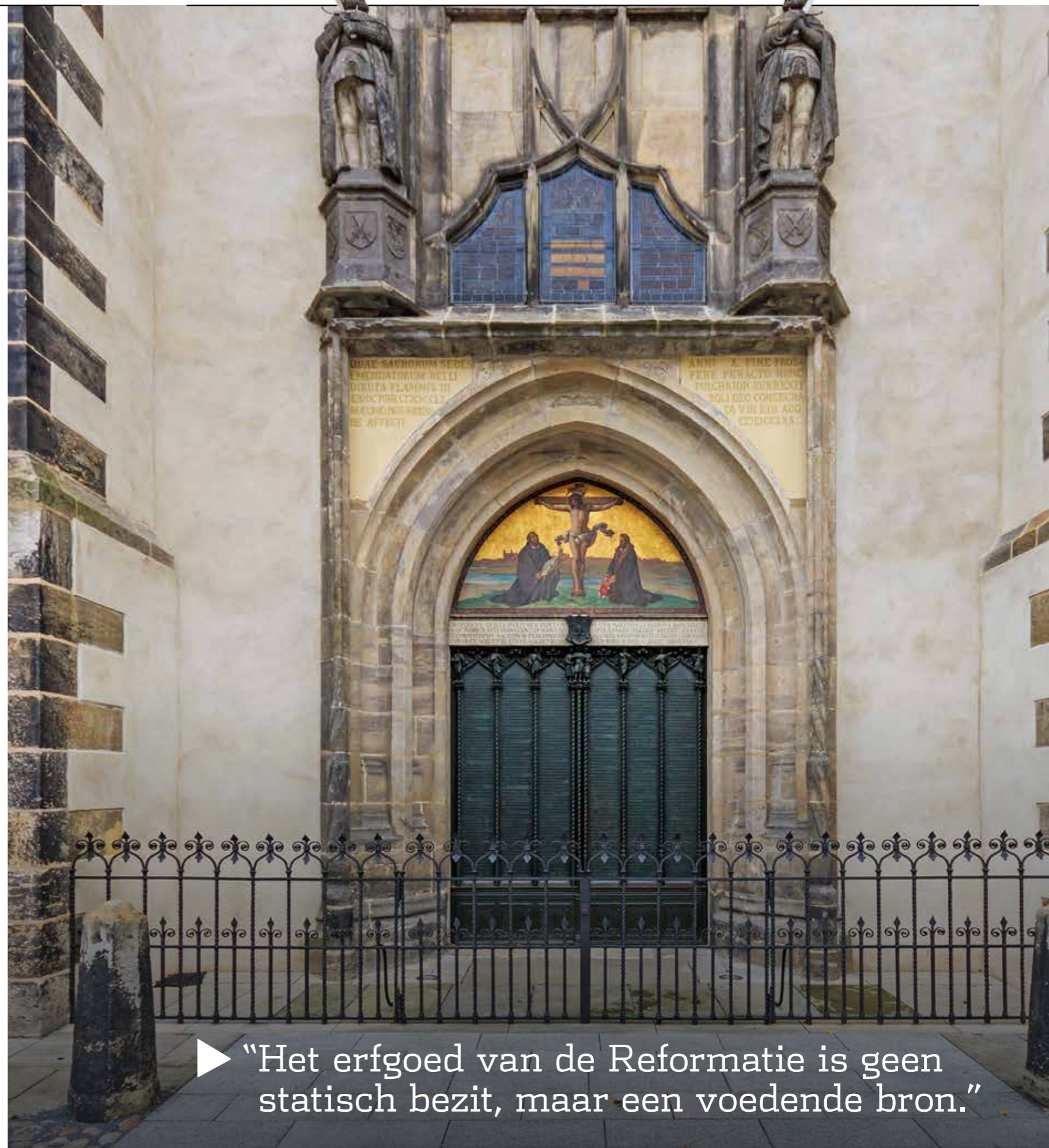
Van de andere kant bezien, heeft de Reformatie gezorgd voor een vernieuwde politieke orde. Als eerste en belangrijkste heeft het zogenoemde ‘moedergrondrecht’ hierdoor voet aan de grond gekregen: de vrijheid van geweten. Voor die tijd was er de Spaanse inquisitie. Die onderzocht, zoals de naam als zegt, letterlijk het geweten. Als

je verkeerd denkt, kan dat de doodstraf betekenen.

Iets anders was de plaats van de vorst. Eens was het al zo dat de vorst er was voor het volk en niet het volk voor de vorst. Langzaam is dat steeds meer verstoofd en was er sprake van soevereine vorsten die heersten over hun onderdanen. Door de Reformatie is de oude positie van de vorst weer onder het stof vandaan gehaald.”

Hoe is het tegenwoordig met deze verworvenheden?

“De rechtspraak heeft niet de bevoegdheid om de gewetens te onderzoeken, maar door de discussie over de gewetensbezwaarde ambtenaar is het weer buitengewoon actueel geworden. Het domi-

▶ “Het erfgoed van de Reformatie is geen statisch bezit, maar een voedende bron.”

nante recht van gelijkheid wil graag voordringen. Vanuit de Reformatie is ook het 'recht van verzet' belangrijk geworden, want wat gebeurt er als de overheid ons gaat dwingen om tegen ons geweten in te handelen, omdat het niet meer van deze tijd is? Is gewetensvrijheid dan achterhaald in ons staatsbestel, of is er ruimte voor tolerantie?"

Wat zegt het dat de naam van onze partij de 'Staatkundig gereformeerde partij' is?

"Wij zeggen nadrukkelijk dat we ons op de Reformatie baseren. In de tijd van de oprichting dweept de ARP met Calvijn en daarom was 'calvinistisch' niet geschikt. 'Reformatorisch' kwam pas in de jaren 70 in zwang. Denk maar aan het *Reformatorisch Dagblad* (sinds 1 april 1971). Als we onze naam tegenwoordig in het Engels vertalen, kom je ook uit op 'Reformed Political Party', dus dat maakt niet zoveel uit."

Wat herdenken we nu eigenlijk precies, een moment in de geschiedenis, of de start van een reformatieproces?

"Het kiezen voor 1517 als beginjaar voor de Reformatie is een gekozen moment. Het aanslaan van stellingen was in die tijd een manier om het wetenschappelijk debat op gang te brengen en het was dus op zich niet heel bijzonder, maar door de publiciteit die Luthers 95 stellingen kregen, werd het een breed en diep kerkelijk, maatschappelijk en politiek debat. De tijd was er ook rijp voor.

Reformatie gaat nog steeds door en het moet ook door blijven gaan. In het persoonlijke leven is dat uiteraard zo, maar ook in ons politieke leven kunnen we het niet bij de herhaling van de geschiedenis laten. We moeten de reformatoren en oudvaders bestuderen en hun gedachtegoed grondig doordenken. Dat betekent niet dat het een-op-een gekopieerd kan worden naar het heden, maar we moeten het in praktische standpunten voor de context van deze tijd vertalen. De heer L.M.P. Scholten verwoordde dat mooi met 'het oude goud moeten we ommunten naar pasmunt voor deze tijd'. Dat is dus nodig!"

Kunt u daar voorbeelden van geven?

Het eerst komt een taalkundig voorbeeld in me op. Als je in die tijd sprak over 'dat is een ordinair wyf', zei je niet hetzelfde als wat het in deze tijd zou betekenen. (Vroeger: 'dat is een gewone vrouw', tegenwoordig: 'dat is een platvloerse, akelige vrouw'.)

Een politiek voorbeeld: in 1932 stemde de SGP tegen het verbod op smalende godslastering. Toentertijd deed de SGP dat vanwege de te ruime omschrijving van het verbod. Niet lang geleden stemden we tegen het schrappen van datzelfde verbod! Oppervlakkig gezien heeft de SGP dan een draai van 180° gemaakt. Maar dat is niet het geval. De context is veranderd, en de reformatorische gedachte van de SGP is hetzelfde gebleven. Een soortgelijk voorbeeld gaat over de afschaffing van het gezantschap bij de paus. Daar wilden we 90 jaar geleden niet voorstemmen om de macht van de paus niet als zodanig te eren, maar in het heden willen we het niet afschaffen om de plaats van religie niet verder uit te wissen. Het erfgoed van de Reformatie is geen statisch bezit, maar een voedende bron."

Ziet u het politieke werk van de SGP in de Tweede Kamer als een uitwerking van diezelfde Reformatie?

"Ik denk dat een van onze bekende eigenschappen is: een constructieve houding. Ik vind dat niet zo'n gelukkige omschrijving, want het komt niet voort uit de houding om constructief te willen zijn. Het komt voort vanuit de vraag

waartoe wij als politici er zijn. We zijn er om bij te dragen aan het bestuur van het land. We zijn medebestuurders en volksvertegenwoordigers en daar is geen plaats voor botte oppositie. Jeremia 29 staat voor ons centraal. Het zoeken van de vrede voor de stad en voor het land. Dat zie ik gelukkig vaak terug als ik naar de SGP'ers in den lande kijk."

Kunt u een aantal centrale reformatorische principes voor goed bestuur noemen?

Het begint vanuit jezelf de vraag te stellen: waartoe is er een overheid op aarde? Om de doorwerking van het kwaad tegen te houden en om ruimte te bieden aan het Evangelie. Dan kom je als het gaat om goed bestuur uit bij 'gerechtigheid', 'machtsspreiding', 'zorgen voor orde en rust' et cetera."

Speelt de kerk hierin nog een rol?

"Ik zou erop willen aandringen om de positie van de kerk in onze samenleving te versterken.

In gesprek gaan is het belangrijkste. De burgemeester komt in sommige gemeenten een paar keer per jaar bij de kerken op bezoek."

Is er in de huidige maatschappij ruimte om zo met de kerk om te gaan?

"Ja, dat is een kwestie van politieke wil. Iedereen wil wat goed is voor de samenleving, toch? Zo kan de reformatiegedachte ook in de huidige tijd zijn eigen loop hebben." ◀

Reformatiemonument Genève

BIJBELS GENORMEERDE POLITIEK IN HARDENBERG

De SGP is een afdeling rijker. Op vrijdag 13 oktober richtte partijvoorzitter de heer M.F. van Leeuwen namens het hoofdbestuur van de SGP een afdeling in Hardenberg op. De Hardenbergers hebben meteen een duidelijk doel voor ogen: een SGP-raadszetel in de gemeente op 21 maart 2018.

DOOR HENRI POOL

Het waren Psalm 127 en het laatste gedeelte van Mattheüs 7 waar voorzitter Van Leeuwen mee opende. Wie bouwt, moet ervan overtuigd zijn Gods zegen nodig te hebben. "Bouwen is niet bouwen voor mijn ego. Dat is bouwen op zandgrond. Dat stort in elkaar. Bouwen voor een politieke partij is dienstbaar zijn aan de samenleving."

Daar zit volgens de SGP-partijvoorzitter wel een vraag aan vast: "Van waaruit denk je als je bouwt? Gods Woord biedt een uitweg in de doodlopende weg van de samenleving die los van Gods Woord het eigen ik, het individu als norm stelt. Het gaat om politiek vanuit de Bijbel. Het gaat om Bijbelse speerpunten uitdragen met woord en daad."

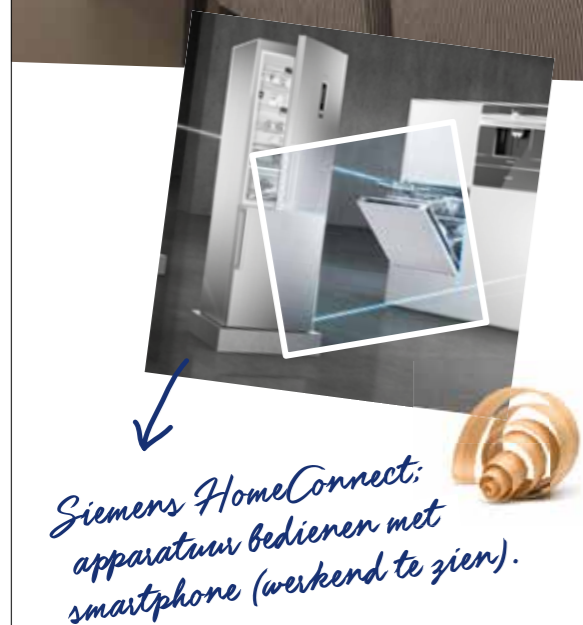
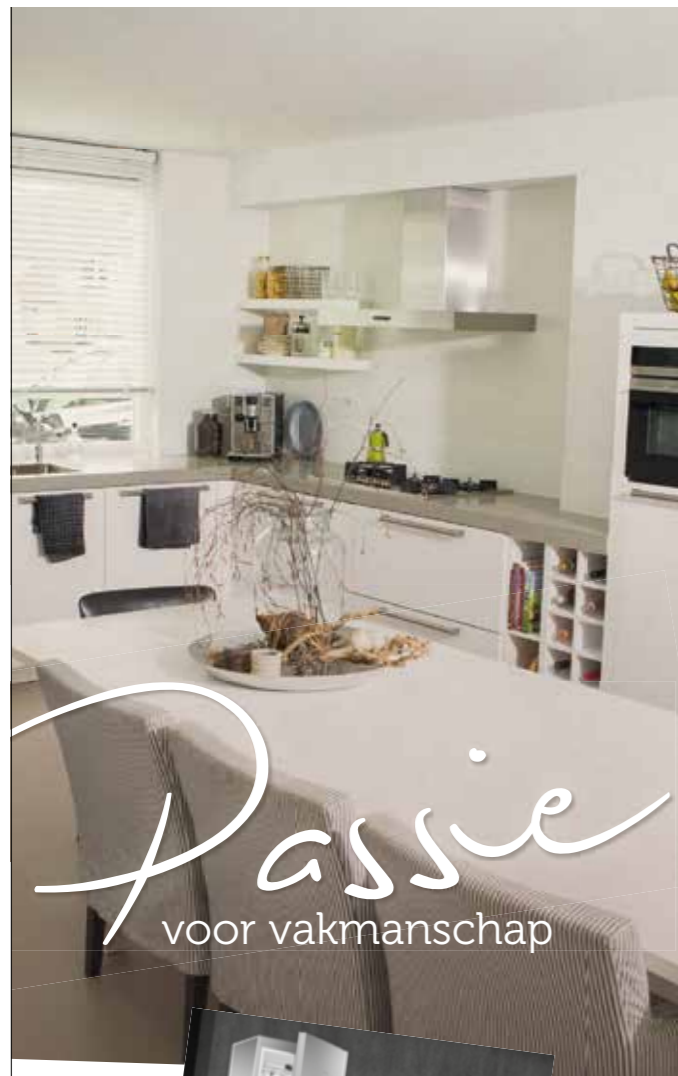
Volgens Van Leeuwen kan het een daarbij niet zonder het ander. "Elke SGP'er dient een integer bestuurder te zijn. Door gedegen en goed doordenkend bestuurlijk handelen, kan het Woord landen. Zonder de daad is het Woord ijdel."

STAP VOORUIT

Ook Eerste Kamerlid Peter Schalk leverde een bijdrage aan de oprichtingsvergadering. In zijn statement over het thema 'Bijbels genormeerde politiek maakt het verschil' wees hij er allereerst op dat de Heere regeert: over de politiek, over het maatschappelijk leven en over de economie.

Hoe je je als SGP'er opstelt, luistert wel nauw volgens de senator. "We hebben op het juiste moment iets door te geven. We moeten niet elke keer met de Bijbel naar voren komen als het geen functie heeft. Juist met Gods Woord moeten we heel zorgvuldig omgaan."

De grondhouding van een SGP'er is daarbij belangrijk. Schalk: "We hebben de houding van een Gideon nodig. Hij ging niet zelf zijn eigen weg, maar wist zich geroepen: "Ga heen in deze uw kracht; heb Ik u niet gezonden?" Dat is ook het geval bij SGP'ers die geroepen worden in een functie. Om naar

SINDS 1935
HUISMAN
 keukens | sanitair | doe het zelf

Voltastraat 1 | 2952 AW Alblasserdam
 078 69 32 541 | www.huismanalblasserdam.nl

Donkere wolken boven christenen in China!

De overheid wil controle over alles wat met godsdienst te maken heeft. Kwetsbare kinderen krijgen een maaltijd op school De Kandelaar.

Stort uw gift op:
 NL 02 INGB 0000 320 666 t.n.v. Stichting China

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

Quiks
 QUALITY POTATOES SINCE 1932

**NATUURLIJK
 VERS EN
 SMAKELIJK**

Uw totaal aardappel leverancier

Controleren Sorteren Wassen/verpakken Verwerken

Vers verpakt

Voorgekookt Voorgebakken

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quiks **Quiks** **QUIKS.NL**

voren te stappen en iets uit te dragen. Ook al is dat niet altijd even gemakkelijk."

Dat de SGP in Hardenberg dat niet alleen hoeft te doen, werd duidelijk in de forumbespreking. In de voorbereidingsfase van een jaar hebben de plaatselijke kiesvereniging Twente-rand en de provinciale afdeling Overijssel er alles aan gedaan om samen met het partijbureau de werkgroep te ondersteunen. Dankzij hun kennis en ervaring staat SGP-afdeling Hardenberg waar ze nu staat.

DEELNAME VERKIEZINGEN

Namens het hoofdbestuur reikte de heer Van Leeuwen aan de vier bestuursleden Harm Spiker, Martin Venema, Harm Jan Brouwer en Gerco Zagers de nieuwste publicatie van het Wetenschappelijk Instituut uit, *Politiek met de Bijbel*. Daarbij noemde hij het een vreugdevol moment als een zowat 100-jarige partij een nieuwe afdeling mag starten die echt zelfstandig een positie gaat innemen. Het bestuur heeft daarbij een duidelijke visie. Secretaris Martin Venema gaf antwoord op de vraag die veel aanwezigen hadden: gaat de SGP meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen? Het antwoord dat Venema gaf was een duidelijk 'ja'. "Maar er moet nog wel veel gebeuren. Het

verkiezingsprogramma moet worden afgemaakt. Er moet een kandidatenlijst worden vastgesteld. Er moet campagne gevoerd worden. Daar hebben we veel mensen voor nodig, dus meldt u aan."

FELICITATIE

Aan Kees van der Staij zal het niet liggen. Door middel van een videoboodschap bracht hij zijn felicitaties over aan de afdeling in Hardenberg. En hij stak de kersverse afdeling meteen een hart onder de riem als het gaat om een nieuwe verkiezingsdeelname van de SGP als er al christelijke partijen zijn in een gemeente. Van der Staij: "Je hoort weleens zeggen: als je niet aanwezig bent als SGP, kun je dan niet beter van verkiezingsdeelname afzien? Gaat dat niet ten koste van andere christelijke partijen? Onze ervaring is een andere. De afgelopen keer zagen we in Bunschoten dat het CDA gelijk bleef, de ChristenUnie zetels won en de SGP van nul met twee zetels binnenkwam. Er is ruimte voor meer SGP in de gemeente."

En daarmee werd de wens om tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 in Hardenberg op de SGP te kunnen stemmen, alleen maar groter. ◀

DOOR KEES VAN DER STAALJ

EEN NIEUW KABINET

Bij de nationale reformatieherdenking op 31 oktober in de Domkerk van Utrecht werd gebeden voor het nieuwe kabinet. Om Gods zegen, wijsheid en doortastendheid. Het was een bijzondere samenloop dat het nieuwe kabinet zich de dag erna, te weten: op dankdag, aan het parlement presenteerde.

GEBED ZONDER END

Het bood ons de mogelijkheid om tijdens dit debat aandacht voor dankdag te vragen. Daarbij verwezen we naar een schilderij van Nicolaes Maes: "Als het aan het nieuwe kabinet ligt, gaan leerlingen straks massaal naar het Rijksmuseum. Laat die leerlingen dan vooral even gaan kijken bij het beroemde schilderij van Nicolaes Maes, een van Rembrandts talentvolste leerlingen. Ik doel op het schilderij dat bekend is als Het gebed zonder end. Een oude vrouw bidt vol overgave voor ze aan haar maaltijd begint. Ze laat zich niet afleiden door de bedelende kat die ongeduldig aan het tafelkleed trekt."

Op de werkkamer van Roelof Bisschop hangt een mooie replica van dit schilderij. Die hebben wij tijdens het debat over de regeringsverklaring bij de

"TUSSEN HET GEDULDIGE PAPIER EN DE PRAKTIJK ZITTEN NATUURLIJK NOG WEL HEEL WAT HOBBELS EN KUILEN."

plenaire zaal tentoongesteld. Daarnaast hebben wij alle Kamerleden en bewindspersonen ook een miniatuurafbeelding van dit schilderij gegeven. Op de achterkant stond uitleg over het schilderij en over de betekenis van Dankdag. Dit beeld van de biddende oude vrouw is een oproep tot dankbaarheid tegenover God en te horen naar Zijn Woord. Ook voor dit kabinet geldt dat aan Zijn zegen alles gelegen is.

FAIRE KANS

Hoe kijkt de SGP naar de nieuwe ploeg? Wij willen dit christelijk-liberale-sociale kabinet een faire kans geven. Wij steunen liever goede plannen dan dat wij plezier beleven aan het afschieten daarvan. Onder het motto 'tel uw zegeningen' noteren wij positieve punten waar ook wij in de afgelopen jaren vaak voor gepleit hebben, zoals de steun in de rug voor gezinnen, de investeringen in wijkagenten, het extra geld voor defensie. Denk ook aan de terugkeer van een ministerie van Landbouw. Dat is een opsteker voor boeren, tuinders en vissers.

Wij zijn ook dankbaar voor de extra aandacht voor hulp voor vrouwen die ongewenst zwanger zijn, voor extra inzet voor de bestrijding van pijn bij

zieken en stervenden, voor tegengaan van eenzaamheid waaronder zoveel oudere mensen dagelijks te lijden hebben. Ongelooflijk belangrijk!

Waardering hebben wij ook voor de dikke streep onder de onderwijsvrijheid, en voor de ambities op het terrein van klimaat en energie.

"WIJ STEUNEN LIEVER GOEDE PLANNEN DAN DAT WIJ PLEZIER BELEVEN AAN HET AFSCHIETEN DAARVAN."

Tussen het geduldige papier en de praktijk zitten natuurlijk nog wel heel wat hobbels en kuilen. Wij zullen de uitwerking daarom ook nauwlettend volgen.

KOERSWIJZIGINGEN NODIG

Natuurlijk hebben wij ook kritiek. Verbetering van koopkracht van de eenverdiener is zeer welkom. Maar er is echt meer nodig om de gapende kloof in belastingdruk te verkleinen. Iemand die als alleenverdiener 40.000 euro in de gezinsportemonnee legt, moet elk jaar 8500 euro meer aan de belasting betalen dan de burens die samen die 40.000 euro in hun portemonnee stoppen. Dit kan écht niet! Wij zullen ons blijven inzetten om hierin verandering te krijgen.

De grootste zorgpunten van de SGP zitten niet op het terrein van geld en goed. Die gaan veel meer over fundamentele waarden en normen. Dan denk ik bijvoorbeeld aan het aangekondigde experiment van gedoogde teelt ten behoeve van coffeshops. Juist afschaffing van het gedoogbeleid is nodig.

Een koerswijziging is dringend nodig in de bescherming van kwetsbaar leven. Dat gaat over het begin van het leven, het feit dat één op de 7 zwangerschappen in

Het gebed zonder end van Nicolaes Maes (1634-1693)

Nederland eindigt in een abortus. Maar evenzeer schokkend zijn ook de ontwikkelingen rond het levensende: euthanasie en hulp bij zelfdoding. Het leven is een geschenk van God, en geen bezit. Eerbied voor het leven moeten we koesteren, het is niet iets waar je al dan niet voor kiest. Die beschaving staat op het spel.

De SGP verzet zich tegen de tendens om het belang van het natuurlijke gezin te relativeren, de begrippen vader en moeder uit onze wetgeving te weren, en om in naam van genderneutraliteit overdreven allergisch te reageren op het man-vrouwonderscheid.

EUROPA

Belangrijk is ook hoe Nederland zich opstelt binnen de Europese Unie. Wij zien een concreet programma voor meer Europa, maar weinig concreets over versterking van de nationale zeggenschap. We hebben op dit punt

met succes een motie ingediend die van de regering verlangt zich ervoor in te zetten dat kleine bedrijven minder hinder ondervinden van knellende Europese regels.

VLAG IN DE KAMER

Het debat in de kamer ging over geld en goed, waarden en normen, maar ook over onze Nederlandse identiteit. Het nieuwe kabinet wil dat leerlingen het volkslied leren en meer van de geschiedenis weten. Een goede zaak. Maar die aandacht voor onze nationale symbolen bracht ons op het idee te pleiten voor een Nederlandse vlag in de Tweede Kamer. Ik heb in de loop van de tijd heel wat parlementen over de hele wereld mogen bezoeken, en bijna altijd in de grote vergaderzaal de nationale vlag van dat land aangetroffen. Daarom heeft de SGP samen met de PVV daarvoor een concreet voorstel gedaan, waar bijna de hele Kamer zich achter stelde. Een mooie symbolische afsluiting van dit debat. ◀

DOOR PETER SCHALK
FRACTIEVOORZITTER SGP EERSTE KAMER

IMPRESSIE VANUIT DE SENAAAT

Ervaren leden van de Eerste Kamer verwonderen zich over de relatieve rust in de laatste maanden. Totdat zij zich realiseerden dat het al heel lang geleden is dat een kabinet de rit heeft uitgezet. Rutte II heeft dat wel gehaald, en kreeg er nog eens 225 dagen bij voordat er een nieuw kabinet op het bordes stond. Rutte III is van start. Dat zal merkbaar zijn.

De parochiekerk in Tilburg

OPSCHONEN

Direct na de verkiezingen van 15 maart werd door de Tweede Kamer ongeveer alles controversieel verklaard. In de praktijk betekent dat een stilstand in het wetgevingsproces. Natuurlijk stond de wagen niet direct stil, want er zat nog genoeg in de pijn tussen de Tweede en de Eerste Kamer. Maar in het najaar droogde het wel op. Vervolgens was dat een mooi moment om eens op te schonen. Allerlei oude toezeggingen, soms van jaren geleden, kregen plotse aandacht in de commissies van de Eerste Kamer.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN

Daarnaast is de Eerste Kamer zich aan het voorbereiden op de Algemene Politieke Beschouwingen (APB). Normaal

gesproken worden die ongeveer een maand na Prinsjesdag gehouden. Dit jaar is besloten dit uit te stellen en de APB te koppelen aan een debat over de regeringsverklaring. Zoals bekend is, laat de Eerste Kamer als *Chambre de Reflexion* (Kamer van Reflectie) zich niet opjagen. Vandaar dat deze APB gehouden zullen worden op 4 en 5 december D.V.. Via de vernieuwde website van de Eerste Kamer is het

heel gemakkelijk om maandagavond 4 december eens mee te kijken naar de inbreng vanuit de Kamer. En dinsdag 5 december vanaf 's ochtends half 10 staat de minister-president zijn nieuwe kabinet te verdedigen. Die dag wil iedereen rond eind van de middag stoppen. U mag raden waarom...!

COMFORT

Hoe dan ook, tijdens die APB zal de SGP zich ook uitspreken over de nieuwe situatie. Een kabinet dat steunt op de kleinst mogelijke meerderheid is op zich wel bijzonder. In de Tweede Kamer tellen de fracties van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie op tot 76 zetels. In de Eerste Kamer gaat het om 38 van de 75 zetels. Oftewel, er moet niemand ziek worden, de trein missen, onwel

raken of op reis gaan, zonder zich te vergewissen dat er voldoende voorstemmers in het parlement aanwezig zijn. Bovendien is het voor een kabinet wel comfortabel als er iets bredere steun is dan precies de helft +1. Vandaar dat er ook gekeken wordt naar de fractie van de SGP.

GEWOON DOEN

De vraag is natuurlijk wat onze fractie gaat doen. Het antwoord is net zo simpel als voorspelbaar: wij gaan gewoon doen. Gewoon ons werk doen, dat wordt van ons gevraagd. Gewoon wetten beoordelen, gewoon in gesprek met andere politici, gewoon debatteren met bewindspersonen van dit nieuwe kabinet. Natuurlijk met in het achterhoofd vooral de uitgangspunten van de SGP. En natuurlijk in de wetenschap dat ook de nieuwe coalitie heel goed kan weten wat voor de SGP van belang is. Wat dat teweegbrengt is nu nog niet te zeggen. Want juist als het om elke stem draait, kan er zomaar 'gewoon' iets opduiken waar de SGP bij nodig is. Dat kan tot bijzondere uitkomsten leiden. En juist dan is het bijzonder om gewoon het werk te doen!

WERKWIJZE

Intussen lopen er natuurlijk wel andere zaken. Zo is er een Tijdelijke Commissie Werkwijze geweest. Die heeft de werkwijze van de Eerste Kamer onder de loep genomen. Naast enkele algemene punten heeft de fractie van de SGP erop gewezen dat de werkwijze van de Kamer gehinderd werd door het zogenoemde raadgevend referendum. Vandaar dat de fractie van de SGP het toejuicht dat het nieuwe kabinet dit wil afschaffen. Bovendien, de SGP is toch al niet voor referenda, omdat onze democratische rechtsstaat voldoende waarborgen heeft voor adequate volksvertegenwoordiging en omdat de vraagstukken voor een referendum vaak veel te complex zijn. Maar daarmee is niet alles gezegd. Hoezeer het afschaffen van het referendum ook onze instemming heeft, de fractie van de SGP sluit haar ogen niet

Het Binnenhof vanuit de lucht

voor het feit dat velen in ons land zich niet goed vertegenwoordigd voelen. Blijkbaar is een referendum niet het antwoord op de zorgen van de burger over onze democratische rechtsstaat. Wat dan wel? Er is vertrouwen nodig!

VERTROUWEN

Welnu, het vertrouwen van de samenleving organiseren we niet door ons Reglement van orde nog eens op te poetsen, want de samenleving tast dieper. Daarom is een politieke cultuur van belang, die gestoeld is op waarden. Voor deze Kamer dienen die waarden aan te sluiten bij de toetsing van wetten op 'rechtmatigheid, uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid'. Bij rechtmatigheid hoort de waarde 'rechtvaardigheid'. Bij uitvoerbaarheid past de waarde van 'integriteit', want er mag verlangd worden dat er geen addertjes onder het gras zitten. Bij handhaafbaarheid komt 'transparantie' om de hoek kijken, omdat glashelder moet zijn dat wetten uitgevoerd kunnen en zullen worden. Rechtvaardig, integer en transparant: zomaar drie waarden waarop politici mogen worden aangesproken bij de uitoefening van het hoge ambt waaraan zij zich met een eed of belofte hebben verbonden. Daar mag men ook ons als fractie van de SGP in de Eerste Kamer op aanspreken.

AANPAKKEN

Dat vraagt ook alert reageren op maatschappelijke ontwikkelingen. Vandaar dat de SGP-fractie schriftelijke vragen heeft gesteld over het feit dat het Openbaar Ministerie geen gehoor gaf aan de klacht over misbruik van een kerkgebouw. Onvoorstelbaar dat er filmmakers zijn die de serene rust van een kerk durven te misbruiken om een pornofilm te maken. Weerzinwekkend, vooral ook voor de pastoor en zijn parochiegenoten in Tilburg. Een afschuwelijke ervaring. Zeker ook toen hun klacht niet ontvankelijk werd verklaard. Diederik van Dijk heeft deze kwestie aan de kaak gesteld en vanuit de commissie Justitie en Veiligheid vragen gesteld aan de minister. We wachten de antwoorden af!

AFWISSELEND

Zo is er elke week wel iets bijzonders aan de hand. Soms door een inbreng van onze kant, soms omdat stemmingen op een vreemde manier verlopen. Dan weer omdat er een nieuw kabinet aantreedt en er allerlei nieuwe wetten aankomen. En altijd zijn we op zoek naar een inbreng die getuigt van wat ons drijft: Gods goede geboden, die heilzaam zijn voor de samenleving. Daar werken we aan, daar werken we voor. Op hoop van zegen! ◀

E.J. NIEUWENHUIS BURGEMEESTER WADDINXVEEN

In september werd drs. Evert Jan Nieuwenhuis (40), toen nog wethouder in Lisse, voorgedragen als nieuwe burgemeester voor Waddinxveen. Op 13 oktober kreeg minister Plasterk de 159e en daarmee de op twee na laatste burgemeester van zijn periode op het ministerie op bezoek. Op 6 november vond de beëdiging plaats en kon Nieuwenhuis ook daadwerkelijk aan zijn taak in Waddinxveen beginnen.

De SGP wenst burgemeester Nieuwenhuis een goede tijd toe in Waddinxveen!

ontvang nu een
GRATIS
nummer over
**500 jaar
Reformatie**
bij een abonnement

wi.sgp.nl/lidwoorden

Nieuwe taboes Over seksuele druk onder tieners

**D.V. donderdagavond
7 december 2017**

Veel media besteden dit jaar aandacht aan 50 jaar Summer of Love. Romantische beelden van de vrije liefde en de viering van het toppunt van de seksuele revolutie worden in beeld gebracht. Maar is die liefde (nog) wel zo vrij? Wat zijn de gevolgen van de seksuele revolutie voor kwetsbare mensen, bijvoorbeeld tieners? Onder #metoo deden veel mensen hun verhaal over seksueel misbruik. Sexting, grooming, ontucht door minderjarigen, tienerabortussen, kinderporno en kindermisbruik; er gebeurt veel op seksueel gebied onder tieners.

Sprekers

Frank Koerselman (Emeritus hoogleraar psychiatrie en psychotherapie)
Agaath Visser (Hulpverlener rond ongewenste zwangerschappen)
Kees van der Staaij (Fractievoorzitter SGP)
Nine Kooiman (Kamerlid SP)

Programma

19:00 uur Inloop
19:30 uur Opening
22:00 uur Sluiting en borrel

Locatie

Gertrudiskapel, Willemsplantsoen 1c, Utrecht

Anmelden

De toegang is vrij. We stellen het wel op prijs als u zich vooraf aanmeldt via npvzorg.nl/agenda/taboes.

BEELDMATERIAAL GEZOCHT!

In 2018 herdenkt de SGP D.V. haar 100-jarig jubileum. Voor het jubileumboek zijn we op zoek naar foto's uit de beginjaren van de SGP. Als u beelden over de landelijke SGP uit die tijd beschikbaar wilt stellen, kunt u dit sturen naar acweerheim@sgp.nl

AGENDA

DINSDAG 28 NOVEMBER

Bijeenkomst kiesvereniging Overbetuwe "Amerika in verwarring"

M. van der Sluis en W.B. Kranendonk
19.30 uur
Andelst, Kerkstraat 5, geb. De Poort

MAANDAG 4 DECEMBER

SGP Zederik Thema-avond "Leven"

Kees van der Staaij
19.45 uur
Leerbroek, Raadhuisplein 1, De Schakel

WOENSDAG 29 NOVEMBER

Tijdrede kiesvereniging Harskamp

Ds. G. Pater
19.30 uur
Harskamp, Harderwijkerweg 11, geb. HHG

VRIJDAG 8 DECEMBER

SGP Tholen

"Abortus, einde verhaal?"
Kees van der Staaij & org. Er is Hulp
19.30 uur
Tholen, Zoekweg 8, gem. centrum Meulvliet

VRIJDAG 1 DECEMBER

Over de actuele politiek

Van der Staaij, Dijkgraaf én Bisschop
19.45 uur
Amsterdam, Bijlmerdreef 1239, De Kande-
laar

WOENSDAG 24 JANUARI

Tijdrede Uddel

Ds. A. Schultink uit Rhenen
19.30 uur
De Beek-Uddel, Paleisweg 214, geb. GGin

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt: 'Deo volente'.

De laatste *Banier* van 2017 verschijnt op donderdag 21 december. De kopij kan tot en met dinsdag 5 december bij het partijbureau worden ingestuurd. U kunt zich richten tot J.S. (Sjon) van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl. De daaropvolgende *Banier* zal waarschijnlijk op donderdag 25 januari verschijnen.

Rondjes Binnenhof

Ook voor de kerstvakantie staan weer een paar 'Rondjes Binnenhof' gepland.

De data zijn woensdag 27 december en zaterdag 6 januari. Belangstelling? E-mail naar mdebruyne@tweedekamer.nl of bel naar 06 - 1254 1741.

Menno de Bruyne

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 1: Johannes Calvijn, een van de grote reformatoren \ schilder: mogelijk Hans Holbein jr. \ foto door Hedwig Freifrau von Polnitz
Pagina 9 en 11: foto's door Martin Venema
Pagina 7, 13, 14, 15, 23, 24 en 27: bron Wikimedia Commons
Pagina 18: Schoolplaat Isings: de rijksdag te Worms 1521

COLOFON

REDACTIE
M.F. van Leeuwen
(hoofdredacteur),
J.S. van der Ree Doolaard
(eindredacteur),
drs. J.W. van Berkum,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
A. Proos

REDACTIEADRES

Partijbureau, Dinkel 7,
3068 HB Rotterdam
T 010 - 720 07 70
E debanier@sgp.nl
I www.sgp.nl

DIRECTEUR PARTIJBUREAU

drs. J.W. van Berkum
T 010 - 720 07 70
E jwvanberkum@sgp.nl

MANAGEMENTASSISTENTE

mw. A.C. Weerheim
T 010 - 720 07 70
E acweerheim@sgp.nl

ADMINISTRATEUR

mw. M. Westerhout en
mw. drs. S. Paul
T 010 - 720 07 70
E mwesterhout@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE, VOORLICHTING EN VORMING (CVV)

W. Doeleman, W. Goudriaan,
mw. C.W. de Jong,
drs. H. Pool en
J.S. van der Ree Doolaard
T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

drs. J.A. Schippers (directeur),
mw. mr. C.A. Everse
T 010 - 720 07 85,
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

N. Bakker en mw. C.W. Pors
T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgpj.nl

EERSTE KAMER

P. Schalk en mr. D.J.H. van Dijk
Binnenhof 22,
2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

mr. C.G. van der Staaij, prof. dr.
E. Dijkgraaf en dr. R. Bisschop
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

drs. B. Belder
T 06 - 224 579 15
E b.belder@planet.nl
I eurofractie.sgp.nl

STICHTING VORMINGSACTIVITEITEN

OOST-EUROPA
K. Knulst
E voe@sgp.nl

VORMGEVING

DTP studio
De Groot drukkerij

LEDENADMINISTRATIE

mw. S.E. van der Elst en
mw. N. van Veen
E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden en
tarieven kunt u contact opnemen
met Novente:
wdankers@novente.nl

“WE MOETEN LUTHER MAAR WEER EENS GAAN LEZEN.”

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Op het moment van contact met professor H.J. Selderhuis reist hij rond in het Verre Oosten. Korea ligt net achter hem en een bezoek aan de ex-gouverneur Ahok in Jakarta ligt voor hem. De rechters in de Indonesische hoofdstad hebben de gouverneur die vooral bekend staat onder de naam Ahok in mei van dit jaar ‘schuldig bevonden aan godslastering’. In een land als Indonesië is de scheiding duidelijk niet aan de orde en dat heeft in dit geval een verregaande uitwerking op het leven van de christelijke gouverneur in een voornamelijk Islamitisch land. “Over de relevantie van de Reformatie gesproken!”

Wat herdenken we precies met 500 jaar reformatie?

“We staan stil bij het feit dat Luther 500 jaar geleden met een nieuwe visie op de verhouding tussen God en mens kwam en dat die visie de basis legde onder een hervorming van kerk en samenleving.”

Is het de herdenking van een moment, of van een in gang gezet proces?

“Het bekendmaken van de stellingen was een moment, maar wel een moment dat een proces in gang zette. De stellingen werkten als de eerste dominosteen die vervolgens vele andere omverhaalde en ruimte maakte voor vernieuwing en verandering.”

Wat is het doel van de herdenking en hoe denkt u dat dat in post-christelijk Nederland te bereiken is?

“Voor ons als Refo500 is het doel de relevantie van de Reformatie voor vandaag onder de aandacht te brengen. Wij proberen dat te bereiken door op klassieke en op moderne manieren de zaak en de thema’s van de Reformatie onder de aandacht te brengen.”

Als u de tijd van de Reformatie en de tegenwoordige tijd naast elkaar legt, welke overeenkomsten en verschillen vallen dan op?

“Dat zijn er vele en dus noem ik er een paar. Wat we zowel destijds als nu tegenkomen is: een ethische desoriëntatie, klachten over misbruik van geld en macht bij politieke en kerkelijke leiders, discussie over religieuze tolerantie, discussie over de relatie tussen kerk en politiek, religie als tophema, verval van de kerk, verslapping van het geloofsleven, gebrek aan kennis van de Bijbel, theologie die van de Schrift afdwaalt, en vooral ook het bezig zijn met schuld, vergeving en verzoening, zowel maatschappelijk als persoonlijk. Overeenkomsten genoeg om de verbinding te leggen.”

Hoe is de doorwerking van de reformatie in de politiek te zien? Wat zijn de belangrijkste politieke gevolgen van de reformatie (in Nederland)?

“De scheiding van kerk en staat is een belangrijk gevolg van de Reformatie,

maar ook het inzicht dat ook politici dienaren van God zijn. Volgens Luther staan geestelijken niet hoger dan leken en daarmee hebben ook mensen die in de politiek werkzaam zijn een directe verantwoordelijkheid tegenover God. Luthers uitwerking van de visie van Augustinus dat er twee rijken zijn en dat je die twee niet moet gaan vermengen zoals de doopsgezinden in Münster deden, is een heel belangrijk inzicht.”

Wat was de houding van de grote hervormers t.o.v. de overheid? Op welke manier hebben zij die overheid beïnvloed?

“Luther deed een beroep op de overheid in zijn bekende geschrift *Aan de christelijke adel*. Als de kerk het erbij laat zitten, moet de overheid als lid van de kerk maar actie ondernemen. Luther wees overheden op hun verantwoordelijkheden inzake onderwijs en schreef daar dingen over die vandaag weer net zo relevant zijn. Aan het einde van zijn leven kwam bij hem ook de vraag op naar het recht van verzet, maar dat is een thema dat Calvijn zou uitwerken.”

U schrijft in uw Lutherbiografie dat de vernieuwde theologische gedachten leidden tot een herbezinning op het hele leven en dus ook op het politieke bestel. Er moest een nieuw gebouw ontworpen worden. Hoe zag ‘architect’ Luther dat voor zich?

“Luther zag slechts het raamwerk maar legde wel het fundament. Voor de jaren na 2017 heeft Refo500 nu het ‘Coram Deo Program’ ontwikkeld. In dat begrip zit eigenlijk al dat hele gebouw. Wij leven ‘coram Deo’, dat is: voor Gods aangezicht en dat betekent rust maar ook verantwoordelijkheid. Dat geldt voor zakenmensen, voor bestuurders, voor leerkrachten, ouders enzoovorts. Onder Gods hoede en zegen leven, betekent ook dat we bewust en dienend omgaan met mensen, geld en goed. Dat is het materiaal van de architect en hoe dat als gebouw vorm krijgt, hangt van de tijd en de omstandigheden af.”

Wat kunnen wij leren van hoe Luther zich voor de overheden verdedigde van de waarheden waar hij voor stond?

“We kunnen leren dapper te getuigen. Dat is achter de overheid gaan staan, maar er soms ook pal tegenover te staan. Daarbij leert Luther wel een, volgens mij, al te sterk besef van gehoorzaamheid aan de overheid. Maar goed, de man kon ook niet in alles een gezonde visie hebben.”

Hoe zouden christelijke politici en burgers dat in deze tijd het best kunnen naleven?

“Ik denk dat het goed is dat politici en burgers eerst maar weer eens Luther gaan lezen en ons door hem en andere reformatoren laten inspireren. Dat hebben ook mensen als Martin Luther King jr. en Angela Merkel gedaan en dat niet tevergeefs.” ◀

CONNECTING YOU, THEN AND NOW

Prof. dr. H.J. Selderhuis is onder meer hoogleraar Kerkgeschiedenis en kerkrecht aan de Theologische Universiteit Apeldoorn, directeur van Stichting Refo500 en de auteur van biografieën over Luther en Calvijn.

NIEUW VERSCHENEN

Bewerkingen van geestelijke liederen voor fluit en orkest van Marco den Toom

€16,90

€16,90

Wouter Harbers - piano
Ars Musica Orkest

€12,90

Hoogtepunten kerstconcerten JK Jigdaljahu

€14,90

Jan Loosman | Urker Mannenkwartet e.v.a.

Toonaangevend
Gerenommeerde artiesten

Gratis verzenden
Bij aankoop vanaf € 20,00

Geluidsoptnames
Kwaliteit & Ervaring

Webshop
Mp3's CD's Bladmuziek

Contactgegevens

sthrecords.nl

ADRES Bijdorp-west 74

TEL. 0180 - 760999

2992 LC Barendrecht

EMAIL info@sthrecords.nl

'duidelijk advies voor het MKB'

VERZEKERINGEN VOOR

MKB | ZZP | PARTICULIEREN

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60
Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergh.nl - kantoorvandenbergh.nl

UW ZWITSERLAND EXPERT

Bel 033 - 277 22 66 of mail info@dimetra.nl

- ✓ Koel- en Vriesgroupagevervoer
- ✓ Containertransport
- ✓ Volumetransport
- ✓ Machinetransport
- ✓ Op- en Overslag
- ✓ Douaneloods
- ✓ Eigen in- en uitklaring

BREDE KAMERMEERDERHEID STEUNT ISRAËLVOORSTEL SGP

De regering moet actief stelling nemen tegen het anti-Israël-sentiment dat aanwezig is bij VN-organisaties zoals Unesco en de Mensenrechtenraad. De Kamer nam bij het debat over het regeerakkoord een motie van die strekking aan. De motie werd ingediend door SGP, PVV en Forum voor Democratie (FVD).

Eerder dit jaar stelde de UNESCO dat de Tempelberg alleen voor moslims een heilige plek is, iets wat voor Joden en christenen een klap in het gezicht was. Ook al eerder deed de UNESCO

van zich spreken met uitspraken en resoluties die uiterst eenzijdig, en soms onjuist waren. Voor Amerika was dat de aanleiding om uit de Unesco te stappen. Ook de Mensenrechtenraad van de VN heeft, nu Saoedi-Arabië daar lid van is geworden, haar geloofwaardigheid verloren.

Tegen die achtergrond vindt de SGP dat Nederland weerwoord moet geven tegen de opstelling van landen als Qatar, Egypte en Soedan binnen VN-organisaties. De motie werd aangenomen met de steun van SGP, PVV,

CDA, FVD, 50+, D66, VVD en de ChristenUnie.

Kees van der Staaij is daar blij mee: "Dit is een mooi begin van het nieuwe kabinet. Organisaties in VN-verband moeten onpartijdig zijn, zeker in de zeer gevoelige kwesties in het Midden-Oosten. Elk land heeft recht op een eerlijke behandeling; Israël dus ook." Ook organisaties die betrokken zijn op Israël reageerden positief. Zelfs in de Israëlische krant *The Jerusalem Post* verscheen een artikel over het aangenomen voorstel. ◀

DEBAT REGEERAKKOORD RUTTE III IN TEEN TWEETS

Kees van der Staaij @keesvdstaij

"Nota bene de SGP, als oudste partij van Nederland (anno 1918), gaf de rest van de Kamer een lesje debatvernieuwing én directe democratie ineen", schreef het Financiële Dagblad over de

bijdrage van Kees van der Staaij aan het debat over het regeerakkoord. Van der Staaij baseerde zijn toespraak op tien Twitterberichten. U kunt zijn hele toespraak nalezen op de SGP-website. ◀

1. Een regeringsverklaring op dankdag! Het is overigens niet zo dat de kerken vanwege nieuwe kabinet een dankdag uitroepen.
2. Dankdag is een oude traditie, vroeger zelfs door de Staten-Generaal aangemoedigd.
3. De SGP pleit voor het neerzetten van de Nederlandse vlag in het parlement. Dat zou nét zo vanzelfsprekend moeten zijn als aanleren van het volkslied.
4. Wij zijn voor veel dingen dankbaar: o.a. meer geld Defensie, wijkagenten, geld gezinnen, bestrijding eenzaamheid en groene agenda.
5. Ik wijs met spijt op de gapende kloof in belastingdruk tussen #eenverdieners en tweeverdieners. Wanneer wordt dit onrecht aangepakt?
6. De SGP wil weten of regering gaat optreden tegen Australische ex-arts dr. Death die vanuit Amsterdam zijn zelfmoordhandboek verkoopt.
7. Wij zijn zeer belangstellend naar de koers van kabinet rond Israëlbeleid en Europese Unie. Allebei aangelegen thema's voor de SGP.
8. Ik weet waarom CDA en CU een wietwet gunnen aan Pechtold. Ze voorzien een referendum-scenario: bezit van de zaak is 't einde van vermaak...
9. Vertrouwen is een sleutelwoord. Danken voor het goede schept meer vertrouwen in toekomst, dan blindstaren op wat je mist.
10. Ik sluit af met schilderij van Maes: gebed zonder end. Het beeld van de biddende vrouw is een aanmoediging tot zelfbeheersing & dankbaarheid naar God.

DE PATER
SLOOPWERKEN.NL

ASBESTSANERING   **RENOVATIESLOOP**
BOREN & ZAGEN   **AFVALCONTAINERS**

E info@depatersloopwerken.nl | T 055 506 14 02

Lunteren, Holland   Tel. 0342-415728

KWALITEIT EN SERVICE STAAN BIJ ONS BOVENAAN!

ROEST & MOREE B.V.

<p>Automatisering Het automatiseren van processen d.m.v. robots</p> <p>Licht- en krachtinstallatie Aanleggen, veranderen en/of uitbreiden (LED) verlichting</p> <p>Fabricage / montage Kleine staalconstructies, frames, hekwerken, verdiepingsvloeren, transportbokken e.d.</p> <p>Draai- en freeswerk Assen, poelies, bussen, e.d.</p>	<p>Persluchtinstallatie Aanleggen, veranderen en/of uitbreiden</p> <p>Lassen RVS, staal, ijzer, gietijzer, aluminium</p> <p>Machinerie reparatie Aanpassen, uitbreiden, repareren, opheffen van storingen (elektrisch, pneumatisch, mechanisch)</p> <p>Excenter- of frictiepersen Repareren of reviseren</p>
--	--

Wij denken graag met u mee!
Neem vrijblijvend contact met ons op.

Transportstraat 21 - 23, 2861 DX Bergambacht
Tel.nr: 06-50298488, fax: 0182-350096

VRAAG
BAAK

ANTWOORD DOOR ELINE VAN DEN BOSSE

MARIEN:

“Wat vindt de SGP van het voornemen van het nieuwe kabinet om belasting te heffen op koopwoningen zonder hypotheek?”

In het regeerakkoord staat opgenomen dat het kabinet de Wet Hillen af wil schaffen. De Wet Hillen houdt in dat er geen eigenwoningforfait betaald hoeft te worden als er geen hypotheekrenteaftrek meer is. Het plan ligt inmiddels in de Tweede Kamer en zal voor het einde van het jaar behandeld worden. De wet was bedoeld om aflossen van de hypotheek te stimuleren. De SGP staat volledig achter dat doel. Daarnaast mogen burgers ervan uitgaan dat de spelregels niet zomaar veranderd worden. Betrouwbaarheid van de overheid is van groot belang. Het is vreemd om eerst te stimuleren de hypotheekschuld af te lossen om daarna belasting te heffen. De SGP zal zich daarom verzetten tegen het afschaffen van de Wet Hillen.

POLITIEK VOOR **DUMMIES**

Er is dan eindelijk een nieuwe regering. Begin deze maand was er in de Tweede Kamer een debat over de regeringsverklaring. Maar wat is regeringsverklaring? En wat gebeurt er die dag nog meer?

DOOR WILLEN GOUDRIAAN

Op 1 november was het dan eindelijk zover. Na een lange tijd van onderhandelen, zat er een nieuwe ploeg bewindlieden in de Tweede Kamer. Het is een kabinet van VVD, CDA, D66 en de ChristenUnie. Na het sluiten van het regeerakkoord is Mark Rutte aan de slag gegaan met het samenstellen van de groep bewindspersonen. En woensdag 1 november kon premier Rutte de regeringsverklaring voorlezen. Het was de derde keer dat hij dat deed.

Het voorlezen van de regeringsverklaring gebeurt altijd in de plenaire zaal van de Tweede Kamer. De premier doet dat vanuit vak K. Vak K is het gedeelte in de plenaire zaal waar het Kabinet zit, de ministers en de staatssecretarissen. Alle bewindspersonen zijn bij het afleggen van de regeringsverklaring aanwezig.

PLANNEN

In de regeringsverklaring staat wat het nieuwe kabinet de komende regeringsperiode van plan is. Je zou kunnen zeggen dat het een samenvatting is van wat er in het regeerakkoord staat. Maar omdat het regeerakkoord van dit kabinet erg dik is, en daarom niet in zijn geheel kan worden voorgelezen, haalt de premier de belangrijkste dingen

eruit en zet die in zijn regeringsverklaring.

DEBAT

Na de regeringsverklaring gaan de fractievoorzitters van de politieke partijen met de premier in debat. Dat is niet een debat waar een middagje voor uitgetrokken wordt. Het duurt twee lange dagen. De eerste dag zijn alleen de fractievoorzitters aan het woord. Waarna de tweede dag voor het overgrote deel in beslag wordt genomen door premier Rutte die reageert op de bijdragen van de fractievoorzitters. Aan het einde van het debat wordt er nog gestemd over de moties die zijn ingediend.

SUCCESS

Er waren voor de SGP-Tweede Kamerfractie twee successen aan het einde van de lange vergaderdagen. Daarover kan gelezen worden in de rubriek Terugblik. ◀

Linksboven: vak K

DOOR JACQUES ROZENDAAL
SGP-RAADSLID TE GOUDA

Halloween is geen verrijking van de Nederlandse cultuur

In Nederland wordt Halloween steeds groter en massaler gevierd. Nog nooit werden er zoveel evenementen en feesten rondom dit thema georganiseerd als dit jaar volgens Ineke Strouten, deskundige op het gebied van tradities en volkscultuur.

“IN NEDERLAND IS EEN MERKWAARDIG PARADOX ZICHTBAAR”

Als een feest inburgert in ons land, is het nuttig om de aard en impact ervan te overzien. Zeker als je bijvoorbeeld onze cultuur wilt uitleggen aan nieuwe Nederlanders. Het feest Sint-Maarten op 31 oktober waarbij kinderen met kaarsjes in lampionnen langs de deur gaan voor snoep, evolueert naar een – op Amerikaanse leest geschoeid – griezel- en gruwelfeest. Een ding blijft hetzelfde: het kind viert dit feest. Kinderen zijn kwetsbaar en moeten gevormd worden. Dus alertheid is geboden. Het thema griezelen en gruwelen stond dit jaar niet alleen centraal bij Halloween. De Kinderboekenweek had als thema:

‘Gruwelijk eng’. In Nederland is een merkwaardig paradox zichtbaar: de secularisatie neemt toe, maar de aandacht voor geesten en de donkere kant van het leven wordt steeds groter. De commercie heeft Halloween ook ontdekt. Steeds meer winkels en bedrijven verbinden reclame aan dit thema. De reclame van een pretpark (Walibi Flevo) op om bezoekers naar ‘Halloween fright nights’ te lokken, spannende de kroon. Op een negatieve manier welteverstaan. In het filmpje is te zien dat een vrouw door een clown overgoten wordt met benzine en in de brand wordt gestoken. Met dit beeld word je

opgeroepen om naar dit park te komen, waarbij de boodschap is: het is gruwelijker dan ooit. Waar Nederland – terecht - op de achterste benen staat als IS het verbranden van mensen als pr-methode inzet, wordt in ons eigen land een vergelijkbaar idee gebruikt om mensen te lokken om naar een pretpark te komen. Deze ontwikkeling was reden om me uit te spreken over dit ‘feest’. Het CDA heeft, naar aanleiding van IS-geweld, voorgesteld om geweldsverheerlijking strafbaar te stellen. In mijn ogen kunnen dergelijke uitwassen als hierboven daar ook onder vallen. Ik had die constatering gedaan op Twitter en dat leidde tot een interview met het

Algemeen Dagblad. Waarbij de toonzetting van het artikel ook was: SGP’er wil een feest verbieden. Dat soort intonaties zijn een garantie voor media-aandacht. Een aantal programma’s en kranten heeft er vervolgens aandacht aan besteed. Daar zijn voor jezelf met betrekking tot een mediaoptreden wel een paar lessen uit te trekken:

Zorg dat je een genuanceerde tekst achter de hand hebt, waarnaar je kunt verwijzen. Publiceer deze tekst op een plek die voor iedereen toegankelijk is. Bij media worden vaak flarden van je hele verhaal meegenomen. Zelf had ik dit niet vooraf paraat en ik heb dat wel als een gemis ervaren. Formuleer een kernboodschap die positief is: kinderfeestjes moeten positief zijn en gericht op het vormen van stabiele en gezonde mensen. Het risico van een frame: ‘SGP’er wil feest verbieden’ is dat je altijd vanuit de verdediging een standpunt moet uitleggen.

Kom met voorbeelden die een breder publiek aanspreken. Ik had gehoord van een situatie waar kinderen naar school omfietsen vanwege de enge kostuums die in een etalage hingen. Als kinderen zich niet veilig voelen op een fietsroute naar school is dat een verschijnsel waar veel meer mensen dan alleen SGP’ers zich in herkennen als ongewenste ontwikkeling. Het leidde er zelfs toe dat een tv-programma bij deze etalage opnames is gaan maken en met het winkelpersoneel het gesprek aanging. Diverse media zijn enkel op zoek naar ophef. Ook dat is goed om te beseffen. Als je op een dergelijk thema je uitspreekt, leidt dit altijd tot veel (negatieve) reacties op sociale media. Persoonlijk neem ik dat dan met een korreltje zout, maar het is wel een vervelend bijverschijnsel.

Voor een volgend jaar zou ik graag eens willen kijken of een kwaliteitskrant in de periode van Halloween een opinieartikel wil plaatsen over dit thema. Daardoor kan het gesprek over dit feest verschuiven van ‘ophef’ naar ‘inhoudelijk’. Het kan dan bijvoorbeeld gaan over welke meerwaarde het voor onze cultuur heeft als we een dergelijk ‘feest’ in Nederland tot onze cultuur laten behoren. ◀

Reformatorisch elan

Soms moet je snoeihard ingrijpen. Pappen en nathouden werkt niet meer. Zo was Luther. Met de publicatie van zijn 95 stellingen ontkende hij een totale hervorming van de theologie van zijn tijd. De Thesenanschlag corrigeerde rechtstreeks en robuust het denken over zonde, boetedoening en vergeving.

Zelf was ik met mijn vader op 31 oktober bij de Slotkapel. Een indrukwekkende ervaring... 500 jaar later waren duizenden mensen uit de hele wereld aanwezig om de Reformatie te herdenken op de plek waar het allemaal begon. Kerkdiensten in de open lucht, straatevangelisten en overal Luthermerchandise. Behalve sokken, waren er zelfs Lutherbadeenden te koop.

Helaas konden we de slotkapel niet in. Talloze agenten hadden de straten afgezet. Er was hoog bezoek onderweg. De bondskanselier, de bondspresident en de voorzitter van de bondsdag zouden de officiële herdenkingsdienst bijwonen. Pers en publiek hadden zich massaal verzameld. Een indrukwekkende ervaring.

In Worms had de Duitse keizer Luther vogelvrij verklaard. Iedereen mocht hem doden, zonder te vrezen voor straf. Vijf eeuwen verder lag de situatie gans anders. Angela Merkel zou je kunnen zien als een rechtsopvolger van Karel V. De Lutherse domineesdochter, nu Bundeskanzlerin, liet zich uitgebreid fotograferen voor de deur van de Slotkapel, waar de 95 stellingen inmiddels in het brons vereeuwigd zijn. De Bundesregierung deelde gratis tasjes uit vanuit een fraaie en glimmende Reformatie-promotiebus. Het kan verkeren... SGP’ers gedragen zich doorgaans keurig. Prima vanzelf. Bestuurders die lid zijn van de SGP zijn welhaast diplomaten. Dat is vaak ook effectief. En tegelijk: tegendraadsheid mag. Het is soms juist geboden. Bij flagrant onrecht dien je op te staan. Dat mag dan ook met gevoel voor timing en mediastrategie. Dat had Luther ook.

In Worms had de Duitse keizer Luther vogelvrij verklaard. Iedereen mocht

met gevoel voor timing en mediastrategie. Dat had Luther ook.

Pieter Verhoeve
Voorzitter SGP-bestuurdersvereniging

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

GOOTSTEENONTSTOPPER

Bijna geruisloos heeft Kamervoorzitter Arib afgerekend met een van de lelijkste voorwerpen in de hele Tweede Kamer. En dat verdient een lintje – maar daar ga ik niet over. Jaaaaaarenlang moest de ganse natie aankijken tegen een oerlelijke en ergonomisch onverantwoorde gootsteenontstopper op het bureau van voorzitter. Dat moest een hamer voorstellen. Een onding. Mevrouw Arib heeft daarom besloten de oude voorzittershamer weer in ere te herstellen.

Eindelijk.

Wat wil het geval. Tot de ingebruikname van de nu al weer verouderde nieuwbouw van de Tweede Kamer in 1992, hadden de Kamervoorzitters een echte voorzittershamer tot hun beschikking. Een echte, waarmee eminente voorgangers van mevrouw Arib als Vondeling, Dolman en Van Thiel de vergaderingen konden openen en sluiten, stoute ministers tot de orde roepen en Kamerleden die over de rooie gingen konden afhameren.

RIJKSWAPEN

Die voorzittershamer voldeed prima. Het was een mooi exemplaar, in 1956 aan de Tweede Kamer cadeau gedaan door de aannemer die de oude Grote Vergaderzaal in 1956 tiptop renoveerde. Op de hamerkop zat een plaatje dat hieraan herinnerde. Verder was de hamer verrijkt met aan de ene kant het Rijkswapen, en aan de andere zijde het wapen van de stad 's-Gravenhage. De Nederlandse leeuw en de Haagse ooievaar hielden samen de vaderlandse volksvertegenwoordigers in toom.

Sommige Kamervoorzitters waren erg bedreven met de hamer. De voorzitter

die daarin het best was, was 'mijn' eerste voorzitter, dr. D. Dolman. Hij ontwikkelde een soort hamertaal. En wee het Kamerlid of de minister die die taal niet verstond! Niet slechts sloeg hij de laatste slag, ook tikte hij stilletjes tientallen stukken weg. Woede uitte zich in een draconische dreun, 's Voorzitters ongeduld in voorzichtig vermanend geklop. Hield hij z'n hamer verticaal, dan wist degene die aan het woord was dat zijn geduld op was en de hamer spoedig zou vallen.

Een van Dolmans voorgangers was Frans Joseph van Thiel, een aimabele, bourgondische Brabander. Van Thiel zwaaide van 1963 tot 1972 de hamer over de Kamer. Hij werd zozeer met het symbool van zijn macht vereenzelvigd, dat hij "de man met de hamer" werd genoemd. Het verhaal gaat dat de als de vriendinnetjes van het kleindochtertje van Van Thiel aan haar vroegen: "Wat doet je opa?", ze ten antwoord kregen: "Die timmert in Den Haag."

PLOPPER

Maar ja, toen de Tweede Kamer in 1992 weer werd heropend na een forse bouwkundige operatie, dacht het de bouwer of architect (weet ik veel) goed om de nieuwe grote vergaderzaal te verrijken met een nieuwe 'hamer'. En aldus geschiedde. De oude vertrouwde voorzittershamer verdween in het archief, en ervoor in de plaats kwam een apparaat dat er uitzag als een gootsteenontstopper, of, zoals ik een bode ooit in de wandelgangen tegen een collega hoorde zeggen: "Zeg Piet, heb je de pleeplopper al opgeborgen?"

Het ding zag er niet alleen onmogelijk uit, het wás ook onmogelijk om te hanteren.

Door het gewicht van wat de hamerkop moest voorstellen, kregen ettelijke voorzitters na de stemmingen problemen met hun polsgewricht. Praktisch bezwaar was óók dat de voorzitter de hamer niet makkelijk naast zich neer kon leggen, want door de ronde kop rolde het ding iedere keer weg. Daarom stond ie ook altijd op z'n kop op het bureau van de voorzitter.

Het is aan Kamervoorzitter Arib te danken dat de oude hamer weer is afgestoft en nu in ere is hersteld. Daarmee slaat ze de spijker op de kop. Bravo! ◀

SGP-JONGEREN EN HET REGEERAKKOORD

VVD, CDA, D66 en CU zijn eindelijk toegekomen aan regeren na ruim drie maanden onderhandelen. Het regeerakkoord is een brug tussen conservatief en progressief. Hoewel SGP-jongeren bedenkingen heeft bij bepaalde plannen, staat zij gematigd positief tegenover het nieuwe regeerakkoord. Een aantal aspecten uit het akkoord zullen worden uitgelicht.

DOOR MAARTEN VAN NIEUW AMERONGEN
EN LENNART OUWENDIJK

VEILIGHEID

Met het regeerakkoord krijgt Defensie er 1,5 miljard euro bij. Hoewel dit bedrag nog lang niet genoeg is om de NAVO-norm te halen, is het een begin. Naast geldelijke investeringen, is het van levensbelang dat aanbevelingen uit rapporten van onder meer de Onderzoeksraad voor Veiligheid ter harte worden genomen. Defensie verdient onze onvoorwaardelijke steun, maar moet als organisatie meer zelfreinigend vermogen ontwikkelen. De komende jaren wordt er door Rutte III verder structureel 267 miljoen euro geïnvesteerd in de Nationale Politie en wordt er 95 miljoen voor cybersecurity beschikbaar gesteld. SGP-jongeren is blij met deze duidelijke keuze vóór veiligheid en hoopt dat de regering middelen vrij blijft maken voor veiligheids- en inlichtingsdiensten de komende jaren.

BELASTINGHERZIENING

De komende jaren worden de lasten op arbeid verlaagd en het belastingstelsel vereenvoudigd door het terug gaan naar twee schijven. Daarmee gaat een lang gekoesterde wens in vervulling. Naar verwachting zal de voorgenomen belastingherziening voor meer werkgelegenheid en een lagere marginale belastingdruk zorgen. De btw-verhoging van 6% naar 9% is in dat licht goed te verdedigen, al treft die gezinnen relatief hard. Gelukkig wordt de kloof tussen één- en tweeverdieners mede dankzij inspanningen van de ChristenUnie iets kleiner, al blijft dit een aandachtspunt. Om de kloof tussen één en tweeverdieners te verkleinen had Rutte-III voor een splitsingsstelsel kunnen kiezen, zodat men slechts eenmaal gebruik kan maken van de belastingvrije voet.

EUROPESE UNIE

SGP-jongeren kan zich daarentegen niet vinden in de visie die het nieuwe kabinet op de Europese Unie heeft. De EU-paragraaf van het regeerakkoord lijkt regelrecht uit het D66-verkie-

zingsprogramma gekopieerd te zijn. De EU wordt enkel positief geduid in het licht van economische en politieke samenwerking, die de Nederlandse welvaart en veiligheid ten goede komen. Nergens worden ook maar kritische kanttekeningen geplaatst bij bijvoorbeeld de machtsuitbreiding van de Europese Commissie of de geldoverdracht naar wankele economieën in Zuid-Europa. Het lijkt een vast patroon te worden dat partijen als het CDA en de VVD zich in verkiezingscampagnes opwerpen als eurokritisch, om uiteindelijk bij het kruisje standaard te tekenen voor meer Europese integratie.

ONBENOEMDE ZAKEN

Behalve de kritische noot wat betreft de EU-paragraaf, mist SGP-jongeren nog een aantal zaken in het regeerakkoord. Zo wordt voltooid leven überhaupt niet genoemd, terwijl dit toch prominent onderwerp van maatschappelijk en politiek debat geweest is. Evenzo verbazingwekkend is het dat het aantal hoge echtscheidingen als gevolg van vreemdgaan niet benoemd wordt. Er wordt weliswaar geld vrijgemaakt om zogenaamde vechtscheidingen te voorkomen, maar dat kan gezien worden als symptoombestrijding omdat het achterliggende probleem niet aangepakt wordt. Tenslotte is het opvallend dat het woord 'islam' geen enkele keer genoemd wordt. De islam simpelweg negeren is naïef en doet geen recht aan internationale spanningen en het gevoel van onveiligheid in de Nederlandse samenleving.

VERTROUWEN BETEKENT BOUWEN

In dit regeerakkoord zitten prachtige plannen, maar ook plannen die SGP-jongeren afkeurt. Of ál de plannen van het nieuwe kabinet daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden, is nog maar de vraag. Niets is zo veranderlijk als politieke plannen. Het kabinet zal moeten bewijzen dat het echt waarde hecht aan het motto door daadwerkelijk aan de slag te gaan.

Reformatie in de Elzas

De hoofdstad van de Elzas in het historisch omstreden Frans-Duitse grensgebied heeft een belangrijke rol gespeeld tijdens de Reformatie. Een korte schets van het hervormingsverleden van Straatsburg.

DOOR WALTER VAN LUIK

de Eglise Saint Thomas in Straatsburg

Het handelscentrum werd in 923 onderdeel van het Romeinse Rijk. Een conflict tussen het volk en de bisschop leidde in 1262 tot een veldslag die erin resulteerde dat Straatsburg de status van vrije rijksstad kreeg. Straatsburg werd een centrum van de mystiek en van het humanisme, getuige het hoge aanzien dat Erasmus genoot

binnen het literaire genootschap van de stad.

BOEKDRUKKUNST

Beïnvloed door de vroege geschriften van Luther kreeg de hervorming in de Elzas snel voet aan de grond. De uitgevers van Straatsburg verspreidden de nieuwe ideeën door het publiceren van pamfletten en boeken van hervormers. Gutenberg, de uitvinder van de boekdrukkunst, heeft in Straatsburg de boekdrukkunst geperfectioneerd, wat van groot belang geweest is voor de voortgang van de Reformatie.

BUCER

In 1523 kwam Martin Bucer naar Straatsburg. Aanvankelijk zeer geboeid door Erasmus was hij voor de zaak van Luther gewonnen nadat hij Luthers verdediging in Heidelberg had bijgewoond. Bekende actieve theologen als Matthieu Zell, Wolfgang Capito en Caspar Hedio versterkten de hervorming, die vooral groeide vanuit de mensen zelf. Vanaf 1523 nam de regering van Straatsburg, de Magistraat, grotendeels de verantwoordelijkheden over van de kerk. In 1529 stemde deze, gesteund door de bevolking, ervoor dat de mis moest worden afgeschaft. Zowel Luther als Zwingli hadden grote invloed in de stad. Bucer probeerde een middenweg te vinden die leidde

tot de Tetrapolitane Confessie. Overigens onderschreef de stad later ook de Augsburgse Confessie.

CALVIJN

Het protestantisme van Straatsburg was invloedrijk. Bucer werkte mee aan kerkordes en belijdenissen elders in Europa. De stad was zeer gastvrij jegens politieke vluchtelingen. Calvijn verbleef er van 1538 tot 1541 na zijn verbanning uit Genève, was er predikant en had goed contact met Bucer die van grote invloed is geweest op zijn theologische werk. Ondanks dat de keizer in 1548 de terugkeer naar de katholieke traditie eiste, slaagde de Elzas erin om de meeste van zijn evangelische voorrechten te handhaven. Aan het eind van de 16e eeuw, onder leiding van Jean Marbach, heeft de Elzas relatief orthodoxe Lutherse ideeën aangenomen.

NU

Sporen van de Reformatie zijn nog altijd aanwezig in de stad. Naast straatnamen die heenwijzen naar de reformatoren zijn er de St. Thomaskerk waar Bucer en Calvijn preekten en de Eglise Saint Pierre-le Jeune. De Lutherse Wereldbond heeft er zijn oecumenisch onderzoekscentrum gevestigd, wiens directeur medio november de Ratzingerprijs ontvangt. De grootste protestantse (vooral lutherse) minderheid in Frankrijk is te vinden in de Elzas. ◀

DAMES EN HEREN

DOOR MENNO DE BRUYNE

Wie de oude en vertrouwde media volgt, krijgt een heel bekrompen wereldbeeld. Neem de *NRC* en de *NOS*. Als je die leest en bekijkt zou je de indruk kunnen krijgen dat het feit dat Nederland tot 1975 Suriname bestuurde en tot 1949 heer en meester was in Nederlands-Indië, ons allemaal een schuldcomplex heeft bezorgd van Amsterdam tot Paramaribo en Batavia. En dat de gouden koets en zwarte piet moeten worden afgeboend met een wc-eend om de herinnering aan ons koloniale verleden uit te wissen.

BEDRIEGLIJKE 'WAARHEID'

Wat een onzin. Maar in de grachtengordel van Amsterdam en delen van Den Haag en Hilversum geloven ze dat echt. In *De Telegraaf* van 8 november wordt in een artikel van Wierd Duk de bedrieglijke 'waarheid' van de *NRC* en de *NPO* ontleed door geograaf Josse de Voogd. Hij bestudeert de relatie tussen woonplaats en kiezersgedrag, en daarmee de verscheidenheid aan opvattingen van burgers over het hele land. Zijn conclusie luidt, kort samengevat: waar je woont, kleurt hoe je naar de wereld kijkt.

Een paar citaten.

De Telegraaf

"Witte, hoogopgeleide, links-progressieve vrouwen uit de grote steden vormen 1 procent van de bevolking. Maar in het maatschappelijk debat zijn ze oververtegenwoordigd. Wie schrijven er columns, wie zitten er bij De Wereld Draait Door, wie heeft invloed op universiteiten en hogescholen? Als je werkelijke diversiteit nastreeft, zou een deel van hen moeten plaatsmaken voor oudere, laag opgeleide burgers, voor conservatieve christenen of allochtonen uit de provincie."

"Doordat in het debat de Randstedelijke opinie overheerst, bestaat het gevaar dat veel Nederlanders zich er niet meer in herkennen. Die leven in grote aantallen in het 'Middenland', zoals De Voogd het noemt: plaatsen als Etten-Leur, Schagen, Nijkerk – met zo'n dertig-, veertigduizend inwoners stad noch dorp. Meer dan de helft van de kiezers woont hier. Je kunt ze

zien als de gewone Nederlander', meent De Voogd. 'Over hen hebben we het zelden. Het gaat in de media vaak over extremen: over problemen in de Schilderswijk of over aardbevingsschade in Groningen.'"

WEIGERMENS

Een bizar voorbeeld van het verschil tussen waar het in de 'elitemedia' over gaat en waar andere mensen het over hebben, is de idiotie in Amsterdam en bij de NS om mensen niet meer aan te mogen spreken met dames en heren, de genderdiscussie zeg maar. Er zijn ook onder ons mensen die zeggen: maak je er niet druk over, maar ik voorspel hier op deze bladzijde dat er een tijd komt dat als je een gezelschap aanspreekt met 'dames en heren', je ontslagen wordt omdat je een weigermens bent. Onthou m'n woorden, dames en heren!

In de *Volkskrant* hekelt Joost Swanborn, de man achter de site Taaldokter.nl, de gendergekkies.

deVolkskrant

"De gedachte dat elke bijzondere geaardheid een eigen naam nodig heeft, leidt tot het waanidee dat het gaat om geslacht als je mensen aanspreekt met 'dames en heren' en vormt de voedingsbodem voor het kwalijke frame dat je andersgeaarden buitensluit wanneer je deze beleefdheidsvorm gebruikt. Zo kan het gebeuren dat overheden en beleidsmakers het vermeende belang van een minderheid laten prevaleren boven gezond verstand. Er schuilt een wereldbeeld van doorgesloten politieke correctheid achter de mededeling van de gemeente

Amsterdam dat 'de veelgebruikte tweedeling man-vrouw' niet meer strookt met de werkelijkheid.

Elke uitzondering benoemen leidt tot betekenisloosheid: zo veel uitzonderingen hebben geen enkel onderscheidend vermogen meer. (...) Belangrijker nog is dat spontaniteit, subtiliteit en stijl verdwijnen. Taalgebruikers moeten op eieren lopen. Wie wordt er blij van een zielloos 'Hallo mensen' in plaats van 'Geachte dames en heren'? En wie vat nog de nuance in 'Ik hou graag de deur voor u open, niet omdat u een dame bent, maar omdat ik een heer ben'?

TAALFASCISME

Maar het ergste is dat woorden taboe verklaren dan wel verplicht stellen leidt tot de humorloze newspeak uit George Orwells 1984: een totalitaire taal die het gewenste wereldbeeld van de een uitdrukt, maar de vrijheid van de ander inperkt. Die goodthink waarmee voorstanders van genderneutrale taal woorden op basis van bellyfeel verklaren tot oldspeak die moet worden 'gerectificeerd', dat is gewoon taalfascisme."

Zo is het mensen! (m/v) ◀

“SPOREN VAN DE REFORMATIE ZIJN NOG ALTIJD AANWEZIG”

RMU ZORGT

voor rake propjes

De RMU komt op voor individuele leden, maar laat ook van zich horen in politiek en besturend Den Haag. Daar schieten we met propjes en wijzen politici op onze principiële én praktische standpunten. Als u die raak vindt, sluit u dan aan en word RMU-lid. **Nu de eerste 3 maanden gratis.**

Versterk de zondag als rustdag

Geen ruimte voor levensbeëindiging

Eerlijke belasting voor eenverdieners

Eenvoudiger belastingen: sociale vlaktaks

Solide pensioenstelsel voor alle generaties

Maatschappelijke dienstplicht voor jongeren

Goede bescherming voor zz'ers

Flexibilisering van de AOW-leeftijd

Geen overbodige regels voor ondernemers

Minder verschil tussen vast en flexwerk

De eerste 3 maanden gratis lid!

“Uw hypotheek ook *goed*, *snel* en *voordelig* geregeld?”

LET OP! Wilt u een hypotheek zonder verzekeringen? Ook dit kunnen wij voor u verzorgen.

TIP Vraag naar onze speciale rentetarieven voor nieuwbouw.

“Profiteer nu van de historisch lage hypotheekrente”

Hypotheken
Financieringen
Oudedags-
voorzieningen
Sparen

Starter op de woningmarkt of doorstromen naar een grotere woning? Uw huis verbouwen of hypotheek oversluiten? Begin met een goed gesprek bij Van Ommeren Financieel Advies. Wij weten de weg in de financiële wereld en verzorgen graag uw hypotheek. Maak een afspraak voor een adviesgesprek.

Verantwoord en voordelig!

